

Komercreģistrā iesniegto pieteikumu pirmsreģistrācijas pārbaude VID – ko tas nozīmē uzņēmējiem?

2. Mar. 2017

<http://ibizness.lv/raksti/likumdosana/juridiskie-padomi/komercregistra-iesniegto-pieteikumu-pirmsregistracijas-parbaude-vid-ko-tas-nozime-uznemejiem/11376>

Toms Vilnis, ZAB Sorainen, zvērināta advokāta palīgs

Likumos "Par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru" (likums par UR) un "Par nodokļiem un nodevām" veikti būtiski grozījumi – ieviesta komercreģistrā iesniegto pieteikumu pirmsreģistrācijas pārbaude Valsts ieņēmumu dienestā (VID). Ko tas nozīmē uzņēmējiem?

Pirmsreģistrācijas pārbaude VID "riska gadījumos"

Veicot grozījumus, [likums par UR](#) papildināts ar [14.pantu](#), saskaņā ar kuru Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistram (UR) VID būs jānosūta informācija par iesniegtajiem pieteikumiem, ja tajos tiks konstatēts kāds no šādiem "riska gadījumiem":

1. pieteikumā norādītajā ierakstīšanai pieteiktajā juridiskajā adresē jau ir reģistrēti vairāk nekā 10 komersanti;
2. pieteikumā norādītais vienīgais valdes loceklis ir vienīgais valdes loceklis vairāk nekā 5 kapitālsabiedrībās;
3. pieteikumā norādītais viens no valdes locekļiem ir viens no valdes locekļiem vai vienīgais valdes loceklis vairāk nekā 10 kapitālsabiedrībās;
4. sabiedrības ar ierobežotu atbildību (SIA) vienīgais dibinātājs jau ir vienīgais dalībnieks vairāk nekā 5 SIA, izņemot gadījumu, kad vienīgais SIA dibinātājs ir publiska persona [Valsts pārvaldes iekārtas likuma](#) izpratnē;

5. SIA viens no dibinātājiem jau ir viens no dalībniekiem vairāk nekā 10 SIA, izņemot gadījumu, kad viens no SIA dibinātājiem ir publiska persona [Valsts pārvaldes iekārtas likuma](#) izpratnē.

Jauno grozījumu mērķis ir nodrošināt ierakstu izdarīšanu par komersantiem, kuru nolūks ir veikt komercdarbību. Proti, ja pieteikumā ir konstatējams kāds no iepriekš minētajiem gadījumiem, šim komersantam šķietami nav nolūka veikt komercdarbību. Šāds vispārinājums, protams, ir absurds un var radīt problēmas praksē:

- ievērojot 1.punktu, problēmas var rasties komersantiem, kuru juridiskā adrese atrodas biroju ēkās, kurās biroji nav sadalīti telpu grupās, jo visiem birojiem un tajos esošajiem komersantiem būs viena juridiskā adrese;
- atbilstoši 2. un 3.punktam var rasties sarežģījumi riska kapitāla fondiem un investoriem, kuru pārstāvji parasti ir valdes locekļi kapitālsabiedrībās;
- 5.punkta piemērošana var radīt problēmas enerģiskākiem uzņēmējiem, kas ilgākā laikā ir dibinājuši vairākas SIA vai iegādājušies daļas tajās.

Pieteikuma termiņa pagarinājums

Protams, pirmsreģistrācijas pārbaude VID vēl nenozīmē, ka šādu kapitālsabiedrību nebūs iespējams reģistrēt vai veikt tajā plānotās izmaiņas, tomēr pārbaude pagarinās pieteikuma izskatīšanas termiņu līdz 10 darba dienām, t.i., 2 nedēļām.

Termiņa pagarinājumu vien jau var uzskatīt par jauno grozījumu problēmu. Pirms grozījumu veikšanas uzņēmējs ar labu juristu palīdzību un lielāku valsts nodevu varēja nodibināt jaunu kapitālsabiedrību vai veikt izmaiņas esošā kapitālsabiedrībā 2 darba dienu laikā. Proti, 1.dienā sagatavot nepieciešamos dokumentus un iesniegt tos ar pieteikumu UR, bet nākamajā dienā jau saņemt pozitīvu UR valsts notāra lēmumu.

Turpmāk pat ar visiem nepieciešamajiem resursiem uzņēmējam, kas, piemēram, vēlas reģistrēt savu kapitālsabiedrību biroja ēkā ar nesadalītām telpu grupām, jārēķinās ar ievērojami ilgāku pieteikuma izskatīšanas termiņu. Vietējiem uzņēmējiem papildu 2 nedēļas uzņēmējdarbību neapgrūtinātu, tomēr tās var būtiski ietekmēt ārvalsts uzņēmēju vēlmi dibināt kapitālsabiedrību Latvijā. Lai gan dibināšanas procesā sarežģījumi nerodas, jo to var veikt uz pilnvaras pamata, tomēr pēc kapitālsabiedrības reģistrēšanas ir nepieciešams iespējami ātrāk pārveidot pagaidu bankas kontu par parastu norēķinu kontu, un to var veikt tikai pats valdes loceklis vai locekļi, personīgi ierodoties bankā. Līdz ar to saistībā ar jaunajiem grozījumiem var rasties situācija, kad ārvalsts uzņēmējam, lai nodibinātu kapitālsabiedrību, Latvijā ir jāpaliek vairāk nekā 2 nedēļas.

Izņēmumi

Informāciju par iesniegtajiem pieteikumiem ierakstu izdarīšanai iepriekš minētajos riska gadījumos nav jāsūta, ja VID ir paziņojis UR, ka informācija nav nosūtāma. Nav gan saprotams, kā šis noteikums darbosies praksē.

VID nevarēs paziņot, ka par kādu no riska gadījumiem vispār nav jāsūta informācija, jo tādējādi VID būtībā padarīs attiecīgo [likuma par UR](#) punktu par spēkā neesošu. Savukārt, ja VID paziņos UR, ka nav nosūtāma informācija par konkrētu juridisko adresi, kapitālsabiedrību, dibinātāju, dalībnieku (akcionāru) vai valdes locekli, nav saprotams, saskaņā ar kādiem kritērijiem tiks izvēlēti šādi izņēmuma gadījumi. Piemēram, vai izņēmumi attiecināmi uz gadījumiem, kad VID jau ir izvērtējis informāciju par konkrētu

juridisko adresi vai tiesību subjektu un līdz ar to turpmāk šādu informāciju nav nepieciešams izvērtēt.

Kārtību, kādā VID paziņo UR, ka informācija nav nosūtāma, noteiks ar starpresoru vienošanos, kas noslēgta starp VID un UR. Visticamāk, paziņojumi būs pieejami tikai VID un UR, līdz ar to uzņēmējs pat nezinās, ka viņš vairs nav "riskā kategorijā".

VID atzinums par tiesību subjekta nodokļu riskiem

Ja no VID saņemts atzinums par tiesību subjekta nodokļu riskiem, UR valsts notārs pieņem lēmumu par atteikumu reģistrēt (pievienot lietai) dokumentus vai izdarīt ierakstu komercreģistrā. Valsts nodevu šādos gadījumos neatmaksā.

Ja UR valsts notārs pieņēmis lēmumu par ieraksta izdarīšanas vai dokumentu reģistrācijas (pievienošanas lietai) atlikšanu vai atteikumu, būtībā visos [likumā par UR](#) noteiktajos gadījumos ir saprotams, kāda ir problēma. Protams, ne vienmēr [Komerclikuma](#) un citu normatīvo aktu noteikumi ir pietiekami skaidri, lai sagatavotu dokumentus bez trūkumiem un saņemtu pozitīvu UR valsts notāra lēmumu, tomēr, izpētot UR galvenā valsts notāra lēmumu praksi un konsultējoties ar valsts notāriem, tas ir izdarāms.

Tomēr pirmsreģistrācijas gadījumā nav saprotams, kas būs nodokļu riski, kurus VID konstatēs. [Likumu par UR](#) grozījumos tie nav noteikti. Līdz ar to tas, ko VID uzskatīs par nodokļu risku, tāds arī būs.

Jānorāda, ka šādi noteikumi un ar tiem rādītā neskaidrība ir juridiski bīstama. VID konkrētajā gadījumā varēs noteikt komercdarbības ierobežojumus vai ierobežot tiesības ieņemt valdes locekļa amatu kapitālsabiedrībā bez kriminālprocesa vai administratīvā pārkāpuma procesa ietvaros pieņemta nolēmuma. Pat ja uzņēmējs vēlas apstrīdēt UR valsts notāra lēmumu par atteikumu reģistrēt (pievienot lietai) dokumentus vai izdarīt ierakstu komercreģistrā, tas praksē ir grūti izdarāms, jo lēmums pieņemts tikai un vienīgi pamatojoties uz VID atzinumu par nodokļu riskiem.

Jaunajos grozījumos arī nav paredzēts, ka VID atzinums būs pieejams lēmuma adresātam. Iespējams, līdzīgi kā kapitālsabiedrības izslēgšanas no komercreģistra gadījumā, kad ir saņemta informācija par nenokārtotām saistībām ar VID, UR valsts notāra lēmumā būs tikai VID amatpersonas kontaktinformācija, bet nekas vairāk par problēmas būtību.

Zaudēta valsts nodeva

Ja kāds uzņēmējs samaksā valsts nodevu trīskāršā apmērā par pieteikuma izskatīšanu 1 darba dienas laikā, bet pieteikuma izskatīšanas termiņš tiek pagarināts pirmsreģistrācijas pārbaudes dēļ, pārmaksāto valsts nodevu atgūt nav vienkārši. UR galvenais valsts notārs ir tiesīgs izdot rīkojumu par reģistrācijas pieteikuma izskatīšanu likumā noteiktajā termiņā un pārmaksātās valsts nodevas atmaksāšanu, ja valsts nodeva samaksāta trīskāršā apmērā un UR nevar izskatīt reģistrācijas pieteikumu 1 darba dienas laikā. Tomēr tās ir UR galvenā valsts notāra tiesības nevis pienākums. Proti, pat ja persona iesniedz lūgumu atmaksāt pārmaksātu valsts nodevu, UR galvenais valsts notārs var šādu lūgumu noraidīt.

Savukārt, ja, pamatojoties uz VID atzinumu par nodokļu riskiem, UR valsts notāra lēmums ir negatīvs, valsts nodeva netiek atmaksāta. Tātad, ja uzņēmējs vēlas dibināt akciju sabiedrību un samaksā parasto nodevu 350 EUR apmērā, bet VID uzskata, ka šādai jaunai kapitālsabiedrībai ir nodokļu riski, uzņēmējs zaudē 350 EUR. Papildus tam negatīva lēmuma gadījumā uzņēmējs var zaudēt arī iztērēto naudu par pagaidu bankas konta atvēršanu, par juristu pakalpojumiem, par parakstu apliecināšanu pie zvērīnāta notāra u.c.

Ko grozījumi kopumā nozīmē uzņēmējiem? Domājams, ka turpmāku neskaidrību, ilgāku kapitālsabiedrību dibināšanas un izmaiņu reģistrēšanas procedūru un papildu izmaksas. Atliek vien cerēt, ka ar laiku UR un VID prakse šo grozījumu piemērošanā kļūs skaidrāka vai normatīvie akti būs sapratīgāki uzņēmējiem.